

Nærings- og fiskeridepartementet

Via elektronisk høringsportal

Vår dato:

5. oktober 2022

Deres dato:

5. juli 2022

Vår referanse:

POL/GS/-

Deres referanse:

22/5204

Høring av forslag til forskrift om forbud mot negative servitutter og eksklusive leieavtaler i dagligvaremarkedet.

NHO Mat og Drikke viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsnotat datert 5. juli 2022 med forslag til forskrift om forbud mot negative servitutter og eksklusive leieavtaler i dagligvaremarkedet.

NHO Mat og Drikke støtter i utgangspunktet Nærings- og fiskeridepartementets forslag om å regulere bruken av negative servitutter og eksklusive leieavtaler i dagligvaresektoren. Mat- og drikkeprodusentene, som utgjør foredlingsleddet i verdikjeden for mat og drikke, har normalt tre store kunder å forholde seg til ved de tre dagligvaregrupperingene, NorgesGruppen ASA, Coop SA og Rema AS. Beregninger fra NielsenIQ publisert i Dagligvare rapporten 2022 viser at de disse selskapene kontrollerer nærmere 97 prosent av detaljleddet i dagligvaresektoren. Tiltak som stimulerer nyetableringer på detaljleddet vil kunne bidra til å styrke konkurransesituasjonen i dagligvaremarkedet og vil stimulere til økt konkurranse og etableringer av nye forretningskonsepter og butikkjeder, og dermed bidra til at mat- og drikkeprodusentene kan forholde seg til flere kunder.

En regulering som forbyr negative servitutter og eksklusive leieavtaler i dagligvaremarkedet vil samtidig være et inngrep i den frie avtaleretten. En eventuell regulering må derfor gjennomføres med varsomhet for å sikre slik at fordelene ved denne oppveier ulempene.

NHO Mat og Drikke mener at negative servitutter og eksklusive leieavtaler kan begrense konkurransen i strid med konkurranselovens formål. Konkurransesituasjonen mellom dagligvaregrupperingene varierer så langt vi kjenner til, imidlertid mellom ulike deler av landet. Enkelte steder kan trolig negative servitutter og eksklusive leieavtaler, eventuelt i en tidsbegrenset periode, være en forutsetning for at en dagligvarekjede eller en enkelbutikk vil investere i nye butikker, og dermed stimulere konkurransen i lokale markeder.

NHO Mat og Drikke mener derfor at et absolutt forbud via en forskriftsregulering, innebærer en risiko for at tiltaket ikke bidrar til å styrke konkurransesituasjonen, slik intensjonen er. Følgelig mener vi at det også bør vurderes om det mest effektive og målrettede virkemiddelet for å forhindre at negative servitutter og eksklusive leieavtaler hindrer konkurransen og står i veien for nyetableringer, er å benytte de eksisterende virkemidlene i konkurranselovens § 10 og § 11 mer aktivt og supplert med en veileder som redegjør for når servitutter og eksklusive leieavtaler er i strid med loven.

En veileder kan være mer detaljert enn en forskrift, og vil i større grad kunne konkretisere under hvilke forutsetninger negative servitutter eller eksklusive leieavtaler er konkurranseskadelige enn det ordlyden i en forskrift muliggjør. Den vil også kunne være mer fleksibel og enklere å endre eller tilpasse etter hvert som det innhentes kunnskap om hvordan virkemidlet fungerer enn det en forskrift vil være. En mer aktiv bruk av § 10 og § 11 supplert med en veileder vil dessuten i seg selv være et kraftfullt signal om at Konkurransetilsynet prioriterer saksfeltet høyt.

NHO Mat og Drikke mener at bruk av forskriftshjemmelen i § 14, slik departementet foreslår, forutsetter grundigere og mer omfattende vurderinger og analyser av konkurransesituasjon i dagligvaremarkedet ned på fylkes- og kommunenivå, og må sees tydelige i sammenheng med fremveksten av netthandel med

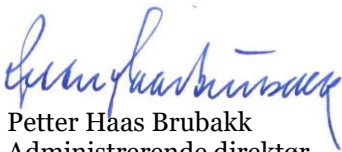
dagligvarer. En slik analyse må i tillegg vurdere betydningen av ulikhetene de tre dagligvaregrupperingens forretningsmodeller og forretningsstrategier og deres inntektsstrømmer ned på butikknivå i enkeltkommuner. NHO Mat og Drikke er i tvil om de samlede positive og negative effektene av en forskrift med hjemmel i § 14 er tilstrekkelig vurdert i høringsnotat.

EØS-konkurranseloven regulerer bl.a. forholdet mellom EØS-avtalen og konkurranseloven og EFTAs overvåkningsorgans rolle i konkurransesaker, og er slik sett et rammeverk som setter de ytre rammer for nasjonal konkurranselovgivning i forhold til EØS-avtalen. EØS-konkurranseloven § 7 innebærer at Norge ikke kan ha strengere regulering av avtaler mellom foretak enn det som følger av EØS-artikkel 53.

EØS-avtalen er som kjent, en folkerettslig traktat som setter rammer for den nasjonale lovgivningen. På denne bakgrunn mener NHO Mat og Drikke at det er urimelig når departementet i høringsnotatet synes å legge opp til at markedsaktørene selv må vurdere om EØS-konkurranselovens § 7 kan anvendes på negative servitutter eller eksklusive leieavtaler som foretaket enten har opprettet eller nyter godt av. Det må være et opplagt ansvar for myndighetene å sikre etterlevelse av EØS-avtalen i norsk lovgivning og forvaltning.

NHO Mat og Drikke viser for øvrig til Næringslivets Hovedorganisasjons uttalelse datert 4. oktober 2022.

Med vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke

Petter Haas Brubakk
Administrerende direktør